

• SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLÂM ENSTİTÜLERİ
TALEBE FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

MAHMUT ÖZAKKAŞ

• Yazı İşleri Müdürü :

CAHİT BALTACI

BU SAYIDA

SELÂM	...	İSLÂM MEDENİYETİ
İMAN VE AHLÂK BUHRANI	...	Ebul Hasan Ali NEDEVİ Ter.: Selâhaddin KAYA
İSLÂM'IN GARP DÜŞÜNCESİ ÜZERİNDEKİ TESİRLERİ	...	Prof. Friedrich HEILER Ter.: Rekin ERTEM
İSLÂM, SADELİK VE KOLAYLIKLAR DİNİDİR	...	Mehmed SOFUOĞLU
İSLÂMİYETİN GETİRDİKLERİ TEVRAT VE İNCİL'DE	...	Prof. Muhammed ALİ Ter.: Dr. S. MEHMEDOĞLU
RUVEYM B. AHMED	...	Dr. A. Subhi FURAT
ZULMETTEN NÜRA (Şiir)	...	Yaşar FERSAHOĞLU
MEVLÂNAMIZIN SÖZLERİ VE HÂLİNDEN ALINACAK DERSLER	...	Ord. Prof. Dr. A. S. ÜNVER
İSLÂM MEDENİYETİNDE İLİM HAYATI	...	M. Zekâi KONRAPA
İSLÂM MEDENİYETİ (Şiir)	...	Hayrünnisa ÇİGDEM
ASR-I SEÂDETTE YAHÜDİLER	...	M. Hulûsi BOLAY
İÇ ZİYNET (Şiir)	...	Cahit ZARİFOĞLU
A. HAMDİ AKŞEKİ	...	Veli ERTAN
BİR ÖĞRETMENİN VASIFLARI	...	Dr. N. HACİEMİNOĞLU
İSLÂMİN İKTİSADİ ESASLARI	...	Hamdi MERT
ÂŞİK (Şiir)	...	A. Şeref GÜZELYAZICI
KELİMELELER DÜNYASINDAN	...	Prof. Dr. F. K. TİMURTAŞ
İBRAHİM PADİŞAH	...	Emine Işınsu OKÇU
SUALLERE CEVAPLARIMIZ	...	Gazi MERT
HABERLER	...	İSLÂM MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/1
CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme Ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K.: 1315
Tel. : 22 46 02

S İ R K E C İ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara : T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı : **ŞÜKRÜ ÖZTÜRK**
Konya : T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : **A. EKREM GENÇ**
Kayseri : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Baş. : **İ. HACİVAT**
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başkanı : **O. ÇETİN**

TEKNİK KADRO

Sekreter :
Erdoğan ATAĞ

Ressam :
Gürbüz AZAK
Mustafa EREN

Kişiler PULCU Kişiler
Dizgi ve Baskı : AHMET SAİT MATBAASI — İSTANBUL
Yıl : 1. Sayı : 6
Basıldığı Tarih : 24 Ocak 1968

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 30. TL.
Altı Aylık : 6 sayı, 15. TL.

Öğrencilere % 20 Tenzilât yapılır.
Yabancı Memleketlere İki katı.

Bir sayısı : 250 Kuruş.

İLÂN TARİFESİ

Dış Kapak: 2 renk 2.500 TL.
İç Kapak: 2 renk 1.500 TL.

Renkli ilân sahifesi :
Tamamı : 1.200 TL.

1/2 : 750 TL.

1/4 : 400 TL.

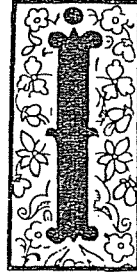
1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez.

Tarih

İslâm Medeniyetinde
İlim Hayatı

M. Zekâi KONRAPA

(İst. Yüksek İslâm Enstitüsü
Öğretim Üyesi)

İSLÂM, adâlete ve bilgiye dayanan bir dindir. Allahın insanlara ilk emri «Oku» emri oldu.

Kur'an âyetlerinin tefsiri ile uğraşan âlimler (müfessirler), Kur'an-ı Kerimin «alak» adını taşıyan sûresinde :

— «Rabbinin adı ile oku!» âyeti üzerine dikkati çekmişlerdir. Bu âyette, bilginin tahakküm üstünlüğü değil, hidâyet (doğru yolu göstermek) üstünlüğü olmasına, zulüm vasıtası değil «irşad» vasıtası bulunmasına işaret olduğunu açıklamışlardır.

Casiye sûresinin 13 üncü âyetinde :

— «Allah, göklerde ve yerde ne varsa her şeyi kendi tarafından insanlara müsahhar kılmıştır, râm etmiştir. Şüphe yok ki bunda, iyi düşünecek bir kavim için kat'i âyetler, delâletler, ibretler var...» denilmektedir.

Hucurât sûresinin 13 üncü âyetinde de :

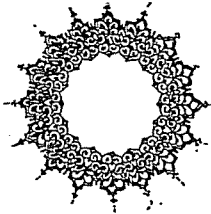
— «Ey nas! Sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Birbirinizi tanıyasınız diye sizi kabîlelere, sülâlelere ayırdık.» denilmek sureti ile insanların bir ana ile babadan türemiş bulunduğu anlaşılmaktadır.

Müslümanlar, birbirlerinin din kardeşidir, eşittir. Fakat âlim ile câhil bir değildir. Kur'an-ı Kerimde :

— «Hiç, bilenlerle bilmeyenler müsâvi olur mu?» (Zümer sûresi, âyet 9) «Afv'e sarıl, iyiliği buyur, câhillerden yüz çevir!» (Âl-i İmrân, âyet: 198) deniliyor.

— «Allah sizlere emânetleri (devlet işlerini) ehline vermenizi, insanlar arasında hükmederken adâletle hükmetmenizi emreder.» (Nisâ sûresi, âyet: 56, 57)

— «Adâlet ediniz! Adâlet takvaya pek yakındır.» (Mâide sû-

resi, âyet: 9) buyurulmaktadır.

Resûl-ü Ekrem efendimiz de :

— «İlim öğrenilmesi, erkek ve kadın her müslümana farzdır (mecbûrîdir) demiş, «Beşikten mezara kadar ilim tahsil ediniz!» «Hikmet (ilim ve kültür) müslümanın kaybolmuş malıdır. Onu, nerede bulsa alır.», «Âlimler, peygamberlerin varisleridir.» buyurmuştur. Bu sebepten İslâm âlemine girerek müslümanlığı kabul etmiş bulunan her kavim, her millet Allahın emirlerine ve peygamberin sözlerine ayak uydurarak bilgiye dört elle sarılmışlar, devlet teşkilâtını da ona göre ayarlamışlardır.

İslâm tarihinde, Endülüs Emevîleri zamanında, müslümanlar arasında «okuma yazma» bilenlerin sayısı «yüzde doksanı» geçiyordu.

Onaltıncı yüzyılda, Osmanlı İmparatorluğunda, memleketimizi dolaşan batılı seyyahlar; Anadolu'da hatta Türkiyenin hiç bir yerinde «Mektebi» bulunmayan hiç bir köye, hatta hiç bir mahalleye rastladıklarını bildirmişler, bu hakikati Seyahatnâmelerinde bile yazmışlardır. (Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Târîhi, c: 2)

İSLÂMÎ BİLGİLER :

«İslâm Medeniyeti» mecmuamızın 3. sayısında da işaret ettiğimiz gibi, büyük İslâm bilginleri, bütün bilgileri iki kümede toplamışlardır: İslâmî bilgiler (Ulûm-u İslâmiyye) - Dışardan gelenler (Ulûm-u dahile).

İslâmî bilgiler ikiye ayrılır: Âli veya Şer'i ilimler, âlet ilimleri. Âli (şer'i) ilimler üçe bölünür: Kur'an ilmi, Hadis ilmi, Fıkıh ilmi.

1) KUR'AN İLMİ :

Kur'an-ı Kerim; İslâm dininin anayasasıdır. Müslümanların Hazret-i Allah tarafından gönderilen emirlerin ve yasakların toplu bulunduğu ilâhî bir temel kitâbidir. Resûl-ü Ekreme toptan değil; âyet âyet, sûre sûre indirildi. Mekke ve Medine hayatları esnasında (610 - 632) (22 yıl, 2 ay, 22 gün) de tamamlandı.

Kur'an-ı Kerimde: 114 sûre (Zemahşeriye göre) 6666 âyet vardır. Bu âyetler, insanların ihtiyaçlarına göre zaman zaman geldikçe, Resûl-ü Ekrem tarafından «Vahy» kâtipleri-rine yazdırılır, birer sûretleri de saklanırdı. Aynı zamanda ashâp tarafından öğrenilir, hâfizlar ezber-

ederlerdi. Ancak Peygamberimiz zamanında, Kur'an âyetlerini bir cild içinde toplamak mümkün olmadı. Çünkü; Hazret-i Peygamberimiz, en son âyetin gelişinden 81 gün sonra, vefât etmişdi. (1 Rebi'ü-l Evvel 11 — 27 Mayıs 632) Peygamberimizin vefatından sonra, ilk büyük Halife Hazret-i Ebubekr (632-634) bütün âyetleri topladı, bir mushafda birleştirdi. Bu işi vahy kâtiplerinden Medineli Zeyd ibni Sâbit (V. 45/665) in başkanlığında bir komisyona yaptırdı. Bu komisyon, vahy kâtipleri tarafından yazılmış olan Kur'an âyetlerini ele aldı. Her bir âyet için iki şahid dinlendi. Şâhidler, bu âyetlerin, peygamberimizin gözü önünde yazıldığına şahidlik etmişlerdi.

3. Halife Hazret-i Osman (644-656) zamanında da ikinci bir komisyon daha toplandı. İlk nüsha esas olarak ele alındı. Kur'an nüshaları çoğaltıldı ve her tarafa yayıldı. Çoğaltılan nüshalar beş veya yedi idi. Bir tânesi; Medine'de bırakıldı. Diğerleri Yemen'e, Mekke'ye, Bahreyn'e, Basra'ya, Küfe'ye ve Suriye'ye gönderildi.

Bu yüzden Hazret-i Ebu Bekr'e «Câmi'ü-l Kur'an» (Kur'anı toplayan), Hazret-i Osman'a da «Nâsir-ül Kur'an» (Kur'anı yayan) denildi.

Kur'an-ı Kerim, Resûl-ü Ekrem zamanında nasıl yazılmışsa, her asırda, yüzbinlerce hâfiz tarafından ezberlenmek sûretiyle hatasızca zamanımıza kadar öylece gelmiştir. İbâdetde «Arabca» olarak okunması mecburî ve zarurî olan Kur'an-ı Kerim, manasının halka gizli kalması için hemen her asırda yüzlerce defa Türkçemize çevrilmiş bulunduğ gibi yeryüzünde bulunan hemen bütün dillere de tercüme edilmiş ve tefsirleri de yapılmıştır. Ancak, Kur'an tercümeleri «Kur'an» değildir. «Allah sözü» olan Kur'an-ı Kerim, «Arabca» olarak peygamberimize inen «Metn»in adıdır. Çünkü hiç bir Arab şâiri, Kur'anın en kısa sûresinin veya âyetinin bile benzerini ortaya koyamamış, bütün Arap edip ve şâirleri Kur'anın bu fesahat ve belâgati karşısında âciz kalmışlardır. Halbuki, Kur'an-ı Kerim peygamberimize vahy olunduğu sıralarda «Arab dili» fesahat ve belâgatin yüksek şâhikasına ulaşmış bulunuyordu. (Ömer Rıza Doğru, Kur'an Nedir?) Kur'an tercümeleri, ancak o tercüme yapanın kendi anlamı, kendi anlayışıdır. Kur'an-ı Kerimin Arapça metni ise müslümanlığın en büyük mücizesidir.

Kur'an ilmi ikiye ayrılmaktadır: Kurâat İlmî, Tefsir İlmî.

Kur'an kırâati: Kırâat ilmini il olarak ortaya koyan, Ebû Übey El-Kâsım (v. 224/838) dir. Tefsir ilmi de ilk defa yazılı olarak, Mekk fakihî, Mücâhid ibni Cebir (v. 104 722) tarafından ortaya konuldu.

Asr-ı seadette (Peygamber devri tefsire lüzum yoktu. Ashab, Kur'an da tereddüde düşerlerse, hemen Resûl-ü Ekrem'e başvurarak müşkül-lerini çözerlerdi.

Kur'an-ı Kerim için pek çok tefsir yazılmıştır. Kâtip Çelebi, İslâm dünyasında 300 den fazla tefsir yazıldığını söylemiştir.

2) HADİS İLMİ :

Şer'i ilimlerden ikincisi hadis ilmidir. Müslümanlığın ana kaynaklarından birincisi Kitap (Kur'an-ı Kerim), ikincisi Sünnet (Hadis) dir. Sünnet: Peygamberimizin sözleri, işleri ve huzurunda yapılan bir iş için susmuş olmasıdır. Fakat; Mutlak olarak Resûl-ü Ekrem'in sözlerine «Hadis» denir. Peygamberimizin hadisleri, kendi zamanında ashâbı tarafından ezberlendi, ağızdan ağıza nakledildi. Fakat yazılmadı. Çünkü Resûl-ü Ekrem efendimiz:

— «Benim ağzımdan Kur'andan başka hiç bir şey yazmayınız.» buyurmuştu. (Tecrid, Prof. Ahmet Namı bey tercümesi, c: 1)

Bu sebepten hadisler, Kur'an âyetleriyle karışmaması için toplanmamıştı. Ancak Kur'an nüshaları çoğalarak bu endişe ortadan kalkınca, hadislerin toplanmasına da ihtiyaç duyuldu. En evvel hadisleri toplanan Emevîlerin fakihî Ömer b. Abdülaziz (717-719) oldu.

Son Emevî halifesi Abdülaziz'in oğlu Ömer, Peygamberimizin sözlerinin zâyi olmasından korktu. Hadislerin yazılmasını emretti. Bu sûrele hadisler toplanmaya başladı. En evvel hadisleri toplayan Zühri (Muhammed b. Şehâb, v: 122/739) oldu.

Halbuki hadisleri nakledenler, İslâm memleketlerine dağılmışlardı. Bir kısmı: Hicaz'da, bir kısmı Irak'da, bir kısmı da Mısır'da bulunuyordu. Hadis toplamak için, İslâm dünyasında seyahatler yapıldı. Hadis rivâyet edenlerin halleri incelendi. Sahih hadislerle sahih olmayan hadislerin ayırt edilmesine çalışıldı. Ortaya şer'i ilimlerin ikincisi olan «Hadis ilmi» çıktı. Hadis ilmi de iki kısımdır: Hadis Usûlü ilmi, (İlmü dirâyet-el-Hadis), Hadis Fu-